

Methodiek

Krachtenveldanalyse naar betrokkenheid

Factor C

Factor C staat voor communicatie in het hart van beleid. Het is een werkwijze waarin beleids- en communicatieadviseurs vanaf het begin van het beleidsproces nauw met elkaar samenwerken om de buitenwereld en de binnenwereld met elkaar te verbinden. Factor C is daarmee ook een methodiek die beleidsmakers ondersteunt bij het ontwikkelen van communicatief beleid.

© Ministerie van Algemene Zaken,
Academie voor Overheidscommunicatie, academie@minaz.nl

Met deze analyse wordt de functionele rol van de belangrijkste spelers bepaald, per fase van beleid, omdat de rol van spelers kan verschuiven tijdens het beleidsproces.

Moeten spelers nauw worden betrokken bij de beleidsontwikkeling? Moeten ze worden bevraagd of alleen geïnformeerd? Of moeten spelers zelfs beslismacht krijgen? In andere woorden: gaat het om meeweten, meedenken, meewerken of meebeslissen? De beoogde interactie met spelers kleurt de communicatie en bepaalt ook de keuze van het juiste communicatiemiddel voor de beoogde interactiedoelstelling. In dit document wordt beschreven hoe je met een groep beleidsmakers actoren analyseert op hun betrokkenheid bij het beleidstraject.

Toelichting

De cirkels geven de rol die de actoren in het project zullen spelen. Het middelpunt van de cirkels vormt het projectteam. De cirkels geven aan op welke 'afstand' de actoren zich van het projectteam bevinden. Hier is sprake van een vierdeling:

- meebeslissen (de eerste cirkel rond het project): dit zijn de actoren die niet zozeer vanuit hun formele rol ('bevoegd gezag') besliskracht hebben, maar vanuit de doorslaggevende invloed op het project of in de uitvoering.
- meewerkers (de tweede cirkel rond het project): hier komen de actoren die daadwerkelijk mee zullen werken aan het project, bijvoorbeeld door een aantal interviews te doen in de verkenningsfase.
- meedenkers (de derde cirkel): dit zijn de actoren waarvan het projectteam een bepaalde inhoudelijke inbreng wil krijgen, bijvoorbeeld de personen die in de verkenningsfase geïnterviewd gaan worden.
- meeweters (de buitenste cirkel): de actoren in deze cirkel spelen geen actieve rol in het project, maar ze moeten wel op de hoogte gehouden worden van de vorderingen, bijvoorbeeld door een nieuwsbrief.

Aanpak

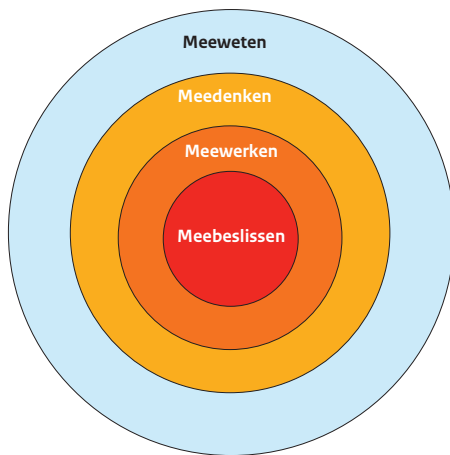
De bedoeling is dat alle actoren een plaats krijgen in het schema. Dit kan het best gedaan worden samen met interne betrokkenen bij het beleidsdossier (bijvoorbeeld projectgroepleden).

Centrale vraag: hoe bepalend is de actor voor het welslagen van het project in deze fase? Een grote invloed kan een reden zijn om een actor dicht bij het project te betrekken, zodat deze zich eerder zal committeren aan de uitkomsten.

1. Start met een lijst van actoren, bijvoorbeeld door de actorinventarisatie te maken, of door de vier parten van onderstaand model als uitgangspunt te nemen.
2. Bepaal voor welk moment of welke fase de analyse gemaakt wordt. Rollen kunnen immers veranderen gaandeweg het project. Bijvoorbeeld: personen die in de verkenningsfase geïnterviewd zijn (dus 'meedenkers' waren), worden in het vervolg op de hoogte gehouden (zijn 'meeweters' bij de beleidsformulering).

De Academie voor Overheidscommunicatie is het kennis- en expertisecentrum op het gebied van overheidscommunicatie bij de rijksoverheid. De medewerkers ontwikkelen kennis over actuele communicatiethema's, samen met experts en collega's van binnen en buiten de overheid. Deze kennis delen we met beleidsmakers en communicatieprofessionals binnen het Rijk, in opleidingen, bijeenkomsten en leernetwerken, en via Rijksportaal. De Academie voor Overheidscommunicatie is onderdeel van Dienst Publiek en Communicatie van het ministerie van Algemene Zaken. Wil je op de hoogte blijven van de activiteiten en vaknieuws? Stuur een e-mail naar academie@minaz.nl.

3. Plaats de actoren (bijvoorbeeld op 'geeltjes') in het schema. Bespreek per speler welke rol de genoemde personen of organisaties in het project zal gaan spelen: nemen ze zitting in het projectteam (meewerken), denken ze mee (meedenken), of houden we ze alleen op de hoogte (meeweten)? Of vallen ze buiten de cirkels en betrekken we ze op geen enkele manier?
4. De resultaten van de analyse kunnen worden ingevuld in de Communicatiekalender.

Aandachtspunten

- Maak van tevoren duidelijk voor welke fase in het project de verdeling wordt gemaakt. De mate van betrokkenheid van actoren kan namelijk verschillen per fase. Bijvoorbeeld: personen die in de verkenningsfase geïnterviewd zijn (dus 'meedenkers' waren), worden in het vervolg op de hoogte gehouden (zijn 'meeweters' bij de beleidsformulering).
- Soms zijn doelgroepen te splitsen. Bijvoorbeeld als een vertegenwoordiger van een belangenorganisatie gevraagd wordt om mee te denken, en de 'achterban' op de hoogte gehouden moet worden.

Deze factsheet is gebaseerd op:
Brochure 'De omgevingsanalyse' van projectbureau Pegasus (1999), uitgegeven door het ministerie van VROM.